

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

12. Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı gereği

Adalet Bakanlığı ile HEGEM Vakfı ortaklığı ile yürütülen,

“İNSAN HAKLARI, ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE VE SOSYAL ARABULUCULUK BAĞLAMINDA ETKİN SAHA AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ SEFERBERLİĞİ”

“AİLE TEMELLİ YEMİNLİ ARABULUCULUK” SERTİFİKA PROGRAMLARI UYGULAMA YÖNERGESİ

1. BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1. Bu yönergenin genel amacı; “İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034” faaliyetleri bağlamında yürütülen “Aile Temelli Arabuluculuk” sertifika programlarının 2024 yılına ait uygulama usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2. Bu yönerge; Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı, İçişleri Bakanlığı desteği ve paydaş kurumlar iş birliği ile yürütülen, “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34” faaliyetlerinden, “Aile Temelli Arabuluculuk” sertifika programları hakkında yapılması gereken işleri tanımlar.

Dayanak

Madde 3. Bu yönerge; “Üst Politika Belgeleri”, Cumhurbaşkanlığı 2013/16 sayılı Genelgesi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2024 Şiddetle Mücadele Planı, İçişleri Bakanlığı 2024 Şiddetle Mücadele Faaliyet Planı, HEGEM Vakfı Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje Resmi açılış/tanıtım yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, Anadolu Üniversitesi-HEGEM Vakfı arasında yapılan iş birliği protokolü, “Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisi” yönetmeliği, Vakıf Genel Kurulu/Proje Yönetim Kurulu’nun ilgili kararları ve paydaş kurum/kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri ve özel sözleşmeler esas alınarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR

Madde 4. Bu yönergede geçen;

- Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- Vakıf: Şiddetle Mücadele Vakfını,
- Akademi: Sosyal Arabuluculuk Akademisini,
- Üniversite: Anadolu Üniversitesini, ifade eder.

2. BÖLÜM

Projenin/Yönergenin Yasal Dayanakları

Madde 5. Projenin/yönergenin yasal dayanakları şunlardır:

- a. On birinci Kalkınma Planı
- b. On İkinci Kalkınma Planı
- c. İnsan Hakları Eylem Planı
- d. Cumhurbaşkanlığı 2021/9 Genelgesi
- e. Cumhurbaşkanlığı 2023/16 Genelgesi
- f. Adalet Bakanlığı Resmi Yazısı (10.11.2021 tarih / ... 45.02.70/32289 sayılı)
- g. Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- h. Millî Eğitim Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- i. HEGEM Vakfı paydaş Üniversiteler iş birliği protokolleri
- j. HEGEM Vakfı Anadolu Üniversitesi iş birliği protokolü
- k. HEGEM Vakfı paydaş kurum/kuruluşlar iş birliği protokolleri
- l. Vakıf Yönetim ve Genel Kurul kararları

Madde 6. Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı, İnsan Hakları Eylem Planı gereği yürürlüğe konan, *“İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi: 2021-2030”* açılış programı, ilgili Bakanlıklar, 32 Üniversite Rektörlük temsilcilerinin katılımıyla 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara’da; Proje bölge toplantısı, çok sektörlü katılımı Manisa Celal Bayar Üniversitesi ev sahipliğinde 23 Mayıs 2022 tarihinde Manisa’da; sertifika program katılımcılarının **yemin ve mezuniyet töreni** 21 Haziran 2023 tarihinde Aydın Valiliği himayelerinde, Aydın ilinde; Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı’nın Genel Müdür düzeyinde temsil edildiği, tüm Bakanlıkların, ve çok sayıda kuruluşun davetli bulunduğu olduğu, **“Proje, Pilot Dönem Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Cumhurbaşkanlığı On İkinci Kalkınma Planı ve Bağlı Yeni İnsan Hakları Eylem Planları için Öneriler Çalıştayı”** Temmuz 2023 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Madde 7. HEGEM Vakfı proje bağlamında, Adalet Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve 27 Devlet Üniversitesi Rektörlüğü ile iş birliği protokolleri imzaladı; bağlı olarak 2022-2023 döneminde pilot iller faaliyetleri başarıyla tamamladı. **Eskişehir Valiliği himayesinde 16 Kasım 2023’te**, 17 Bakanlık, 254 kuruluşun katılımıyla yapılan **proje bilgi paylaşım toplantısında**, bu proje faaliyetlerinin, ülke düzeyinde ve bütün kurumlar ekseninde; *“İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34”* olarak devam etmesi kararı ilan edildi.

3. BÖLÜM

Sertifika Programları; Usul ve Esaslar, Faaliyetler

Madde 8. Pilot çalışma dönemi başarı ile tamamlanan projenin, 2024 yılından itibaren ülke genelinde hayata geçirilmesine karar verilen **sertifika programları** şöyledir:

- A) **Yeminli Sosyal Arabuluculuk**
- B) **Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı**
- C) **Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk**
- D) **İş Hayatında Sosyal Arabuluculuk**
- E) **Aile Temelli Arabuluculuk**
- F) **Kentsel Arabuluculuk**
- G) **Kampüs Arabuluculuğu**

Madde 9. Usulen sertifika programları çok sektörlü iş birliği içinde (daha çok bir imece usulü ile) yürütülecektir. Dayanak belge tanımlarına göre;

- a) Adalet Bakanlığı ve diğer ilgili Bakanlık makamları üst resmi yazıları yazacaklar,
- b) Vakıf; yürütme ve koordinasyon işleri, akademisyen temini, materyal geliştirme iş ve işlemlerini yürütecek,
- c) Sertifika eğitim sürecinin yetki ve sorumluluğu ilgili üniversitelere ait olacak, Üniversite, sertifika programlarının ilanı/resmi yazı, kayıtlar, katılımcılara ders ve materyallerin sunumu, sınavlar ve başarı belgelerini düzenlenip katılımcılarla ve Proje Yönetim Kurulu ile paylaşılması işlemlerinden sorumlu olacaktır.

Madde 10. “AİLE Temelli Arabuluculuk” Eğitimi Sertifika Programı

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu 2012 yılında yürürlüğe girmişti. Devamen çıkartılan Yönetmelik/Yönerge hükümlerine göre yargı aşaması arabuluculuk uygulamalarına devam edilmektedir. Alternatif anlaşmazlık çözüm yol ve modellerinin çeşitlendirilmesinin gereği, Adalet Bakanlığının 2021 yılında yedi ayrı Bakanlık ve YÖK’e yazılan Resmi yazısında vurgulanmıştır:

*“Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk kalkınma planı olan 11. Kalkınma planı kapsamında temel amaç olarak belirlenen 2.3 NİTELİKLİ İNSAN, GÜÇLÜ TOPLUM başlığı altında tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve de hayatboyu öğrenme imkanlarına erişim sağlamaları amaçlanmış, ailenin güçlendirilmesine yönelik politikalar ise toplumsal bütünleşme ve sosyal riskleri azaltmaya dönük en önemli kamu politikalarından biri olarak görülmüştür. Bu çerçevede, bakanlığımızın hedefleri içinde yer alan toplumsal uzlaşmayı tesis etmek amacıyla, hukuk uyuşmazlıkları dışında kalan akrabalık, komşuluk, **aile**, işyeri, okul, üniversite gibi alanlarda sosyal ilişkilerden kaynaklı ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne destek olarak HEGEM Vakfı ve bu Vakıfla protokol imzalamış 27 Devlet Üniversitesi iş birliği içinde, ‘İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi’ geliştirilmiştir...”*

Resmi yazıda ifade edilen projenin belirlenmiş pilot iller faaliyetlerinde olmak üzere 2022-2023 yıllarında 3.471 katılımcı “Sosyal Arabulucu” ve 1.230 katılımcı “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanı/Formatörü olarak sistemden mezun edildi.

Gelinen aşamada “Sosyal Arabuluculuk” sertifika program uygulamalarının ülke ve ilgili kurumlar/alanlar düzeyinde yaygınlaştırılması kararı alındı; bu yeni kararlar “Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” sertifika programı geliştirildi.

Madde 11. “AİLE Temelli Arabuluculuk” programlarına kimler başvurabilir?

“Yeminli Aile Temelli Arabuluculuk” eğitimi sertifika programına prensip olarak aşağıda ifade edilen kategoridekiler başvurabilir:

- a) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı mezunları
- b) “Ruh Sağlığı Profesyonelleri” ve “Aile Danışmanları”
- c) “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” programı mezunları
- d) İnsan ve Toplum Bilimlerinden lisans üstü mezuniyet belge sahipleri
- e) AVUKATLAR, Aile Mahkemeleri ve Çocuk Mahkemesi üye ve uzmanları

(Proje Yönetim Kurulu kararı ile, hedef kitle kriterleri yeniden belirlenebilir.)

Madde 12. "AİLE TEMELLİ ARABULUCULUK" SERTİFİKA PROGRAMI

1	ŞİDDET KÜLTÜRÜ Komisyon
2	AİLE ARABULUCULUĞUNUN GEREKLİLİĞİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ Doç. Dr. Hasan H. TAYLAN- Dr. Hüseyin Z. KARA
3	AİLE ARABULUCULUĞUNUN FELSEFİ VE SOSYOLOJİK TEMELLERİ Prof. Dr. Sevda MUTLU- Doç. Dr. Fatih ARSLAN- Dr. Âdem ÖKTEN
4	"İNSAN" ve HAKLARI Komisyon (Editör: Prof. Dr. Gökhan GÜNEYSU)
5	ŞİDDET VE ÖNLEME YÖNTEMLERİ Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
6	AİLEDE UYUŞMAZLIK VE ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ ANALİZİ Prof. Dr. Sezai ÖZÇELİK- Prof. Dr. Ayşe Dilek ÖĞRETİR ÖZÇELİK
7	AİLE TEMELLİ İLERİ ARABULUCULUK Doç. Dr. Gül Sultan ÖZEREN

Madde 13. "Aile Temelli Arabuluculuk" Sertifika Programları kayıt süreci

- a) "Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk" Sertifika program (2025 dönemi) kayıtları eğitim süreci, Anadolu Üniversitesi SEM Müdürlüğü tarafından ilan edilecek ve başlatılacaktır.
- b) Bakanlıklara veya kurumlara sertifika programlarıyla ilgili yazılar Anadolu Üniversitesi üzerinden veya konuya göre, Eskişehir Valiliği/HEGEM Vakfı yönetimince yazılacaktır.
- c) Sertifika program kayıtları, dersler, sınav ve belgelendirme süreci Anadolu üniversitesi (ihtiyaca ve konuya göre "**Proje Hizmet Birliği**") içinde yetkilendirilen üniversiteler) üzerinden gerçekleştirilecektir.
- d) "Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk" Sertifika Programı katılım resmi ücreti **basılı altı kitap dahil** 17.000,00 TL'dir. (HEGEM Vakfı ile proje iş birliği imzalı protokolü bulunan Bakanlık, Valilikler ve diğer paydaşlarla ilgili istisnalar saklıdır.)
- e) Belirlenmiş olan "sertifika katılım payı" kayıt sürecinde gösterilecek hesaba yatırılacak; katılımcılardan istenen kayıt formu doldurularak program başvurusu tamamlanacaktır.
- f) Katılımcılar sertifika süreci ile ilgili her konuda kayıt yaptırdıkları (öğrencisi oldukları) Üniversite mevzuatına göre hareket edeceklerdir.
- g) Katılımcılar, mezuniyet, görev ve durumlarını belirten belgeleri kayıt sırasında sisteme girmekle sorumludurlar.
- h) "Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk" eğitimi sertifika programı, Anadolu Üniversitesi (ve ihtiyaca göre yetkilendirilecek diğer Üniversitelerin) ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- i) Programda altı ayrı ders bulunmaktadır. Dersler asenkron olarak sisteme yüklenecek; katılımcılar dersleri istedikleri zamanda ve eğer isterlerse izleyebileceklerdir.
- j) Sertifika programlarıyla ilgili sınavlar online sistemle gerçekleştirilecek; sınavlar hakkında gerekli bilgilendirmeler Üniversite yetkili birimleri üzerinden yapılacaktır.
- k) Sertifika programı sınavları Üniversite tarafından yapılacak, başarı belgeleri Adalet Bakanlığı, HEGEM Vakfı ve Üniversite adına düzenlenecektir.
- l) Sertifika programlarını bitirerek Üniversite onaylı "başarı belgesi" alanların, belli bir uygulama süreci sonunda tasnif/akredite aşamasında "YETKİ BELGESİ" edinilebilmesi için "SOSYAL ARABULUCULUK AKADEMİSİ" başkanlığına başvurulacaktır.

Madde 14. “Aile Temelli Arabuluculuk” sertifikası uygulama usulleri

- a) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** sertifika programı planlama, yürütme, tasnif ve akredite yetkisi, yukarıda belirtilen, Dayanak (Madde: 3) ve Yasal Dayanaklar (Madde: 5) bağlamında olmak üzere Vakfa aittir.
- b) Projenin tüm mali sorumlulukları/giderleri, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı Protokolü belirlemeleri üzere Vakfa aittir. Sertifika programları ile ilgili ders materyallerinin, ders anlatımlarının, sınav sorularının sorumluluk ve telif hakları HEGEM Vakfı’na aittir.
- c) Tüm sertifika program katılımcıları, sertifika programları süresince ve mezuniyetleriyle ilgili hususlarda kayıt yaptırdıkları yetkili üniversitenin mevzuatına tabi olacaklar; tüm işlemlerini bu yönergede belirlenmiş normlar bağlamında yürüteceklerdir.
- d) Dersler, sınavlar ya da uygulamaya dönük faaliyetler ilan edilen yönergelere göre ve Merkez tarafından ilan edilen usul ve esaslara göre olacaktır. Eğitim programı bağlamında özellikle uygulamaya dönük ders anlatımları ilgili sisteme yüklenecek ders canlı katılım (devam) zorunluluğu olmayacaktır.
- e) **“Proje Hizmet Birliği”** ekseninde materyaller, dersler ve soru havuzu oluşturulacak; böylece ihtiyaca ve sertifika türüne göre farklı üniversitelerle, farklı gruplara aynı sertifika programı eş zamanlı uygulanabilecektir.
- f) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** programını başarı ile bitirenler, belgelerini almadan önce **‘bilgi ve yemin formu’** doldurmakla yükümlüdürler.
- g) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** mezunlarının faaliyetleri ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşların var olan ya da çıkartacakları mevzuatlarına; serbest piyasa koşullarına ve katılımcıların kendi başka türlü tercihlerine göre olacaktır. Bu bağlamda, her tür sosyal arabuluculuk programlarının, yaygınlaşması, güçlendirilmesi, mevzuatlarının çıkartılması hususlarında var olan çabalarının ötesinde Vakfın ya da Üniversitenin bir iş verme ya da bulma sorumluluğu olmayacaktır.
- h) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk”** programını bitirenler tasnif/akredite süreciyle ilgili, **“Sosyal Arabuluculuk Akademisi”** başkanlığına başvuruda bulunabilecekler; Akademi başkanlığınca başvurusu kabul edilenler, Vakfın ya da iş birliği yapılan kurum ve kuruluşların faaliyetlerinde öncelikli olarak yer alabileceklerdir.
- i) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” akredite/tasnif/yetki belgesi** aşamasına ilk mezuniyet sonrasında Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ilgili protokol maddelerine göre ve diğer ilgili Bakanlık taleplerine göre geçilecektir.
- j) **İlgili Bakanlıklar, “Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” yetki belgesi sahibi olan aktörlerden nasıl yararlanacaklarına**, üst politika belgeleri tanımlamalarına, kendi mevzuatlarına ve stratejik eylem ve faaliyet planlarına göre karar vereceklerdir. *Ankara Çalıştayı” sonuç raporunda da tanımlandığı üzere sertifika programlarından mezun olanların görevleri ile ilgili Bakanlık çalışmaları sürdürülmektedir.*
- k) İlgili oldukları sertifika programını (yeminli sosyal arabuluculuk, aile temelli yeminli arabuluculuk ya da diğer) ve uygulama/staj dönemini başarı ile bitiren katılımcıların, “Yetki Belgesi” sahibi olduklarını gösterir kesinleşmiş listeler, “Sosyal Arabuluculuk Akademisi” Başkanlığınca ilgili kurumlara ve kuruluşlara bildirilecektir.
- l) **“Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” eğitimi sertifika programları, başta Türk Devletleri olmak üzere Avrupa ülkeleri ve diğer ilgili ülkelerin katılımına yönelik çalışmalar devam etmekte olup, bu yöndeki organizasyon bilgileri Bakanlık, Üniversite ve Vakıf organları yoluyla ayrıca paylaşılacaktır.**

4. BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Madde 15. “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034” tüm faaliyetleri, HEGEM Vakfı Yönetim Kurulu tarafından yönetilecek; proje saha çalışmaları, 25 ildeki resmi şubelerimizle ve 81 ildeki kanuni temsilcilerimizle yürütülecektir. Proje Yönetim Kurulu kararlarına bağlı olarak, illerde/ilçelerde “Aile Temelli Arabuluculuk ve Danışma Merkezleri” uygulama ve hizmet birimleri kentlerin yapı ve ihtiyaçlarına göre katılacak paydaş kurum kuruluşların (resmi-özel kurum/kuruluşlar, yerel yönetimler, Üniversiteler, STK’lar...) birlikteliği ile şekillenecek, yeni hizmet yapılarına dönüşecektir.

Madde 16. Sertifika program katılımcılarının kayıt sürecinin tamamlanması, başarı sınavlarının yapılması, sınav sonuçların paylaşılması, başarılı olan katılımcıların belgelerinin düzenlenmesi **Anadolu Üniversitesi** tarafından gerçekleştirilecektir. Süreç içerisinde ihtiyaca göre, iş ve işlemlerin yürütülmesi ve tamamlanmasında, proje hizmet havuzundaki diğer yetkili üniversitelerden de yararlanılabilecektir.

Madde 17. “Aile Temelli Yeminli Arabuluculuk” ve “İş Hayatında Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programları ile ilgili ihtiyaca göre ayrıca ek yönergeler çıkartılabilecektir. Bu yönergede açık olmayan veya yetersiz kalan konular için Vakıf Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje açılış resmi yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü ile HEGEM Vakfı ile ilgili Üniversiteler ve diğer paydaş kurum-kuruluşlar arasında yapılan protokol/sözleşme hükümlerine başvurulur.

Madde 18. Yönerge hükümleri, Proje Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

Madde 19. İŞBU YÖNERGE ALTI SAHİFE VE 19 MADDEDEN İBARET OLUP, VAKIF YÖNETİM KURULU ONAYINDAN SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRER.

Asle onayleder.